

רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקות לשם-שמים, הרחמן יצילנו ממנה

בהמשך לפרסום אגרות הקודש של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע בגליונות הקודמים, הננו מביאים אגרות נוספות מתוך אגרות קודש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע חלק טו, שיצא לאור לקראת יום הבהיר ה' טבת. ממכתבים אלו משתקפת היקף עבודתו הק' לחיזוק הדת ברחבי תבל

חינוך הדתי בבופולו

בי"ה, א' ז' מ"ח, תרפ"ט
ריגא

כבוד ידידי הרב הנכבד והנעלה, הנודע לשם תהלה בתוככי מרביצי תורה ויראת שמים, משכיל על דבר טוב אי"א מוהר"ר חיים שיי [דאוידאוויטש, בופולו] שלום וברכה!

מכתב כבודו מ"א לחדש אלול העבר במועדו הגיעני, וברכתי אותו ואת ב"ב שיי בשנה טובה ומתוקה בגו"ר, אמנם מרוב העבודה בימי תשרי לא הספיק לי הזמן להעלות ברכתי זו על הכתב מה שהנני ממלא במכתבי זה. ובדבר האמור במכתב כבודו אדות המצב הדתי במחנם הטובה יע"א, קראתי היטב בעיון רב, כי ענין החנוך הדתי בכל מדינה שתהיי נוגע הוא בנפשי, כי אני הגבר ראה - לא עליכם - את כל התלאה הנוראה והמדאבת לב כל החי בישראל, אשר מצאה את חלק גדול מאחינו שיי הנדכאים הנשברים והנאנחים, ירחמם השי"ת, אשר במדינתנו מדינת רוסיא יע"א בסבת החנוך הרע, אשר נתחנכו מספר מועט של רשעים, אשר הן המה העושים כל הצרות והרדיפות בבעלי דת, וכנודע אשר רק

בשורות טובות משנגהאי

בי"ה, א' ז' מ"ח, תרפ"ט
ריגא

אל קהלת האשכנזים בעי"ת שנגהאי יע"א
די עליהם יחיו

שלום וברכה!

על ידי כבוד מורם ורבים הרב הנודע והמפורסם לשם תהלה, משכיל על דבר טוב, ובעל מדות תרומיות, מחבב שומרי מצוה אי"א מוהר"ר מאיר שיי אשכנזי, התבשרתי אשר במחנם הטובה קבעו שיעורי לימוד במשניות, גמרא, ואגדה, ברבים. כן אשר ת"ל קנו להם מקום לבנין ביהכנ"ס, הנני בזה לברכם כי יהי השי"ת בעזר עדתם הט' להשפיע להם שפעת חיים וברכה מרובה לבוא על המוגמר בכי טוב, וטוב יהי להם ביתם זרעם וזרע זרעם, די עליהם יחיו בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר.

ויתעוררו נא בהתעוררות גדולה לעזור בתמיכה הגונה לצרכי החדרים והישיבות אשר לאחיהם שיי העוסקים בתורה במדינת רוסיא יע"א במס"נ, ובגלל זאת יזכו לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה. והנני יודים הדו"ש ומברכם.

מאתם יוצא כל עניני הרדיפות כו', ובכן עניני החנוך הדתי באיזה מדינה שתהיי קרובים הם ללבי במאד מאד ומוכן הנני לעשות בשביל זה יתר מכפי כחי.

ואחרי העיון הגמור בקריאת מכתבו פעמים ושלש עצתי נאמנה אשר יתפשר עם המשמאילים באופן כזה אשר בעניני החנוך הדתי תהיי הדעה שלו מחוייבת, וכמו בדבר מורים אשר יהיו כאלו אשר יהיו בהסכמתו והסכמת אנשים נכבדים שיי אשר יבחר הוא, וכן בגוף ועצם הלימודים ואופן לימודם וכן בזמני הלימוד.

וטוב ונכון הדבר אם רק יש לכבודו אנשים בע"ב נכבדים יחיו שיעשה ועד מיוחד אשר יהי לעזרת כבודו בענין זה, וראש וראשונה ישתדל להשיג מורים טובים יחיו יראי אלקים, ויקרב את השמאילים בכל אופן האפשרי, ובאופן כזה הנה בעזרתו יתי יבא אל התכלית הנרצה להעמיד מורים טובים באמת, ואז רק אז יבא אל מחוז הפצו להעמיד תלמידים טובים יחיו.

ודבר ברור הוא אשר בעזרתו יתי יבא אל התכלית הנרצה, כי ברית כרותה היא לעושי טוב שרואים פרי טוב בעמלם, ובודאי ישתתפו הרבה מהנכבדים שיי להיות לעזר לכבודו בענין זה, והנני שולח את ברכתי לכבודו ולכל העוזרים על ידו כי יהי השייית בעזרו להצליח בגוי"ר, ובבקשה להודיעני מזמן לזמן ממצב הדבר הזה, ואכפול בבקשת סליחתי על אשר אחרתי עד כה כי מפני קדושת ימים הטובים לא עניתי לשואלי דבר, ונתקבצו הרבה מאות מכתבים, ואקוה כי השייית יצליח לכבודו. והנני ידידו הדוי"ש מוקירו מכבודו ומברכו.

העזרה ליהדות רוסייה

בי"ה, יום ב' ט"ו מ"ח, תרפ"ט
ריגא

כבוד ידיד ישראל, ידידי עוז, הרה"ג המפורסם והנודע בכל מרחבי תבל וקצוי ארץ לשם תהלה ותפארת בתוככי מרביצי תורה ומחזיקי לומדי תורה, יראת ד' אוצרו, כשייית מוהרי"ר חיים עוזר שליט"א [גרודזנסקי] שלום וברכה!

קעת נוסע כבוד חתני הרב ר"ש שיי ויתראה עם כת"ר שליט"א, וידבר בפרטיות במצב הענינים של אחב"י שיי אשר המצב רע וומר מאד מאד, מעבר מזה גדול הקרירות והקפאון של כמה וכמה מעסקני הציבור והכלל, ועם זה בטענות שאי אפשר להשיב עליהם, ומעבר מזה הרדיפות מתחזקות מיום אל יום כו', וכבוד הרבנים שליט"א אשר במדינתנו בלתי מבינים ובלתי יודעים כלל המצב הקפוי באשר הוא מצד העסקנים הנ"ל, לבבי נשבר ונדכא במאד מאד. והאחד המיוחד אשר יכול בעזרתו יתי לתמוך את העניין הגדול והנשגב הזה, הוא כת"ר שליט"א, והשייית יחזק בריאות כת"ר שיהיי בריא אולם, ועבודת כת"ר

לטובת כל עניני הכלל והפרט יהיו בהצלחה גדולה בגשמיות וברוחניות, ובכל אשר יפנה כת"ר שליט"א לטובה ולברכה, מלאכי החוה"ש הברכה והשלום יקדמו פני כת"ר שליט"א, המקוה לאור כי טוב וירום קרן התורה וקרן אחב"י שיי בגוי"ר.

ידידו עוז מוקירו ומכבודו.

ועד מיוחד לטובת הרבנים הנוסעים לארצות הברית

בי"ה, ג' ט"ז מ"ח, תרפ"ט

כ"ק שיי הרב הצדיק המפורסם והנודע ברוב מפעלותיו הטובים והכבירים, גזע תרשישים פטה"ח עה"י כקשיית מוהרי"ר יהודה ליב שליט"א [טווערסקי, אנטווערפן]

אחד"ש כת"ר.

מכתב כ"ק שליט"א על אדות הרה"ג הר"ר אלימלך יחיי קאואלענקא בא אלי היום, כי הרה"ג הנ"ל יחיי ביקרני היום, ולמורת רוחי לא אוכל לעשות בזה מאומה, וכבר התחלתי לעורר בזה אשר יוסד קאמיטעט מיוחד אשר ידאוג בשביל כבוד הרבנים השוב"ים יחיו הנוסעים לארצה"ב דרך ריגא.

עפ"י עדותן של כמה וכמה נוסעים נודע כי המצב של הנוודים בכלל איום ונורא, ולעתים לא רחוקות גם מבהיל, הקאראנטין הוא מקום מבצר שבו נדונים הבאים שמה, ואחרי כן הביקורים השונים של הרופאים של הקאנסול האמיריקאי, והחקירות ודרישות שונות המורידים את הנוסעים ומשפילים אותם, ואם כי ישנה קאמיטעט מיוחד בשביל זה הנקרא בשם "האיאס" ועוד, אבל גם הם עומדים תחת השפעה של בקורת חזקה ואי שימת לב הדרושה לנשברי לב, וירחם ד' את עמו.

הצעתי בדבר התיסדות קאמיטעט מיוחד אשר ידאוג עבור כבוד הרבנים והשוב"ים כאמור, מצאה מסילה נכונה בלבות ישרים והרבה מסכימים על זה, אבל לדאבון לבבי עוד לא בא אל הפועל מאומה, ואנכי הנני גר בארץ ועסוק הנני במאד מאד בעניני הצרות של אחב"י יחיו היושבים במדינתנו, ד' עליהם יחיו, אשר בודאי מצבן ידוע לכ"י שליט"א.

וכאשר יעזור השייית ויובנה הקאמיטעט האמור היי מביא תועלת רב לכבוד הרבנים והשוב"ים ובני תורה יחיו הנוסעים לארצה"ב.

מטרת הקאמיטעט מובנה היא אשר היא כבוד התורה, וכבודן של תלמידי חכמים ואופני העזרה צריכים להחלק בשני מערכות: הא) תמיכה ברוח, והב) תמיכה בגשם (א) לזרז את קהילות השולחים תעודותיהם להרבנים השוב"ים יחיו כי ימהרו בכל הדרוש לזה בהשגת

הרשינונות, ב) לעזרם אצל הקאנסול בפה, כי הרבה עיננים קשים סובלים על חנם מאפס דואג עבורם ואי ידיעתם השפה ועוד דברים קלי הערך, ג) תמיכה זמנית עד אשר יקבלו את תעודותיהם אשר מוכרחים המה לשבת פה כשנים שלשה חדשים.

רואה הנני ברור אשר אם הי' התעוררות כזו מצד כבוד הרבנים הגאונים שליט"א באמריקא הי' מביא תועלת רב, בקיץ העבר הזדמן לי להתראות עם הרב הנודע בעל פעולות טובות בהחזקת לומדי תורה הרב ר' אהרן שי' טייטלבוים היו"ר של הרעליף בניוארק, ושוחחתי אתו עמו בזה ומצא את דברי נכונים, והבטיח אשר מצדו הי' עושה בזה, וכפי שאדע בעזרתו ית' ידיו רב לו ת"ל לפעול בענין ציבורי וכללי, אבל עמוס עבודה הוא, וגם לו דרוש מעורר.

והנה כאשר שמעתי הנה משי"ב כ"ק האדמוריים שליט"א ממשפחת הרמות בישראל והנקובים בשם טוב טווערסקי, פרידמאן וכו', ד' עליהם יחיו יושבים כהיום בארצות הברית במקומות שונים בניוארק, ברוקלין, טשיגאנא, פילאדלפיה וכו', אשר ראוי הי' לבוא אליהם בהצעה זו האמורה, ואשר רוב הרבנים והשוביים יחיו הנוסעים המה מחבל ואהלן פאדאליע.

מוכן הנני להשתתף במצוה רמה ונשאה הלזו, אשר מלבד הצדקה שבזה הוא כבוד התורה וכבודן של ת"ח יחיו, אבל נעלם ממני האדרעסין אל כ"ק האדמוריים שליט"א, אשר בטח לכ"ק שליט"א הרוב מהם ידועים הם, ואם כ"ק שליט"א מוצא הצעתי האמורה נכונה, יואיל לקחת חלק בזה הנה מצדי בל"נ אעשה בזה, וחפץ הוי' בידינו יצליח.

ואשאר לחכות על מענה מכ"ק שליט"א.

ואסיים בברכה כאוות נפשו הטי' וידידו שי"ב הדו"ש מוקירו ומכבדו.

שנאת הרבנים האשכנזים לחסידים

ב"ה, ג' ט"ז מ"ח, תרפ"ט
ריגא

כבוד ידידי הרה"ג המפורסם, והנודע לשם תהלה ותפארת ווי"ח אי"א מוהרר"ש יהודא ליב שי' [מעדאליע, וויטעבסק]

שלום וברכה!

מכתב כבודו ידידי מבי' לחי' קבלתי ותודה רבה לכבוד ידידי על אשר הואיל לכתוב בפרטיות משלום בניו היקרים יחיו, יחזק השי"ת את מוחם לבם ודעתם ללכת הלאה בדרכם הטובה והישרה אשר בחרו בחכמה ומועצות ומאושרים יהיו בגוי"ר, וכבוד ידידי יראה בהם רוב נחת וגיל אשר ישמח לבבי ת"ל בראותי טיב דרכם הטובה, יברכם השי"ת.

תודה רבה על אשר הואיל כבוד ידידי לשלוח לי מכתב . . . אשר קראתי בעיון הדרוש, רואה הנני אשר הולך במישרים, עם כי במתינות יתרה לעומת גודל הענין, אבל בתום ויושר לבב לעומת הדיחוי והבטול הנהוג מצד האשכנזים להספרדים מאז ומקדם.

זה לי ת"ל כעשרים וחמש שנים ואפשר [יותר] אשר באתי בין אנשים גבוהים במעלה וזכיתי לראות גדולי עולם היהדות והתורה, ראיתי ונוכחתי כי עד כמה שלא השתדל הוד כ"ק אאמו"ר הרה"ק זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע, איש האמת והשלום, ואתו עמו, יבדלו לחיים טובים, בחיים ארוכים ונעימים כבוד הרבנים מאנ"ש שליט"א לעקור את שרשי השנאה, לא פעלו הרבה.

רק זאת, כי אלו שהם גדולים בתורה ועבודה באמת ובתמים, בהם נראה וניכר פעולה טובה באמת, והשי"ת יהי' בעזרם אשר יהיו למופת לכל הרבנים האשכנזים הגאונים שליט"א להעביר את רוע הגזירה.

למותר לי לבאר פי' מלה זו המבוארת בכל ספרי הדקדוק וההגיון רק בפנים אחת דבר הנחלק לשתיים בהכרח ובכח ובזרוע.

בא מועד אשר הגורים יתאחדו ויתחברו ויהיו לאחד, ובפרט אשר הרוב הוא במחלוקת לשם שמים אשר הוד כ"ק אדמו"ר הגדול זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע כותב לאחד החסידים שלו ז"ל (המכתב נמצא אצלי) לאמר: כי אין שלום יוצא מתוך מריבה ח"ו ובפרט ממחלוקת לשי"ש [=לשם שמים], אשר רוב הצרות והתלאות הן ממחלוקות לשי"ש, הרחמן יצילנו ממנה, עכ"ל הק'.

וסוף דבר מה העצה אשר . . . מיעץ אינני יודע וצדקו דברי כבוד ידידי, כי מה נוגע אל האהל [ברוסטוב], ובכן כאשר כי ידידי התחיל במצוה זו נא לגמור הדבר בכי טוב, והשי"ת יהי' בעזר כבוד ידידי בגוי"ר.

שמחתי לשמוע אשר העמידו את כבוד ידידי בראשי הרשימה של הרבנות בחי' [רקוב], והשי"ת יהי' בעזרם בגוי"ר.

והנני ידי"ע הדו"ש מוקירו ומכבדו ומברכו.

השמחה שנעשה למעלה מעבודת ישראל למטה

ב"ה, ג' ה' טבת, תרפ"ט

ידידי ווי"ח אי"א מוה"ר ישעיהו שי' [פרידליך, אפאנא]

שלום וברכה!

בשמחה וטוב לבב קראתי מכתבו המבשר ואומר כי ת"ל נוסד שיעור לימוד ברבים פי' חומש עם פרש"י, ואשר ת"ל המציא לו הקב"ה מסביר טוב האברך הנעלה מו"ה שלמה מאיר שי', ועוד בה שלשי' לטובה ולברכה אשר

הראב"ד דמחנח הט' ש"י קרב אל הענין ברגש הדרת קדש, והעולה על כולנה אשר נתעוררו אחב"י די עליהם יחיו בעזה"י כמה וכמה מנינים לביהמ"ד לשמוע.

אשמח במאד מאד מהארת אור השמחה שנעשה למעלה מעבודת ישראל למטה בנוסח האמור בקדושה וטוהר כתר יתנו לך (לעצמות א"ס ב"ה אשר מזה מאיר בהוי" שבנשמה שהוא אלקינו כחינו וחיותנו כאשר) עמך ישראל קבוצי מטה.

ידוע לכל כי תיבת עם מורה על אנשים שאינם בעלי ידיעה רחבה בתורה והם הנקראים עם ישראל, דיא אידעשע פּאָלג, והם עם הוי'.

דהנה תיבת עם פירושו לשון הסתר וכיסוי, הנקרא בלשון המדובר פערבאָרגין וכמא' גחלים עוממות שזיק האש טמון בתוכם עמוק עמוק ועוד מעט ויכבה, וכן הוא לשון עם הוא כינוי לאנשים שאינם בעלי ידיעה בתורה ועסוקים בעסקיהם או במלאכתיהם וטרודים בפרנסתם מאד והם יראי ד' ומאמינים בתורת ד' ומתפללים ומקיימים את המצוות באמונה פשוטה, ומרוב עבודה והרגילות מתעמם האור האלקי.

אמנם כאשר בחסדי אל עליון בהסביבה והעדה ההיא נמצא איש מעורר ודופק בלב ישראל לאמר, אחים לכו ובאו אל בית ד' ללמוד תורת ד', מתעורר הנקודה הפנימית ובאים לבית מדרש ולומדים בשיעור, אז מתנוצץ הזיק הטמון בלב כל איש ישראל ומתחיל להאיר.

כל בעל שכל נפלא לא יוכל בשום אופן להשיג בשכלו הרחב להבין ולהשיג עד כמה גדלה מעלתו של האיש אשר עזרוהו השי"ת לעורר את לב אחב"י ש"י לבוא ללמוד, והזכות הגדול של לימוד התורה ברבים כאשר מתקבצים איזה קבוצה של שומעים דברי תורה, ובפרט תושב"כ אשר גם ההבטה באותיות הקדושים כמו שהם כתובים בספר תורה הוא דבר גדול ומביא תועלת להנשמה (כמבואר בדי"ה וכל בניך דהאי שתא).

אשרי שזכה לזה ומצוה גוררת מצוה אשר יתן נפשו ולבו על זה להרבות חברים שיבאו ללמוד, ולהרבות תחנה ובקשה מכל איש ישראל בזה ולדבר עם האבות אשר יביאו בניהם האברכים והבחורים יחיו, ואם אפשר לייסד חברת תפארת בחורים הוא דבר גדול עד למאד, וזה כל האדם אשר ישקוד תמיד כל הימים לרבות את הלילות איך להאיר האור תורה המביאה לקיום המצוות בפועל ממש.

בזה הנני לבקשו להגיד ברכה בשמי לכל לומדי השיעור יחיו כי יעזור להם השי"ת איש איש במלאכתו ועסקו בפרנסה טובה.

ולפרוש גיני בשלום הרה"ג הראב"ד ש"י כי יעזרוהו השי"ת בכל אשר לו בגו"ר ויראה רוב טוב בעדתו הט' יברכם ד'.

ולהגיד ברכה בשמי להאברך הנעלה מו"ה שלמה

מאיר ש"י מגיד השיעור, כי יעזרוהו השי"ת בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר. הדו"ש ומברכו.

המצב הנורא של שומרי מצוה ברוסיה

ב"ה, א' י"ז טבת, תרפ"ט

כבוד ידידי הרה"ג המפורסם והנודע לשם תהלה ותפארת בתוככי מחזיקי לומדי תורה ומחבבי מצוה משכיל על דבר טוב בעל מדות תרומיות מוהר"ר אהרן ש"י [טייטלבוים, ניו יארק]

בטח נודע לכבודו מהמצב הנורא השורר במדינתנו, מדינת רוסיה, הרדיפות הנוראות והאימות באכזריותם המבהיל והמרעיד, אשר כמוהו עוד לא הי' עד היום הזה, מלחמה גלו"י בבעלי דת ושומרי מצוה, נעילת שערי מכירת לחם לכל בני ישראל החרדים אשר אינם בעלי מלאכה ועובדים, הרבנים ש"י גועים ברעב ר"ל ועוזר אין להם, מאות מכתבים מתקבלים בתחנונים ובקשות להצילם מרדת שחת ר"ל, ולעומת הרדיפות הנוראות המסירות נפש של אלפי עשירות מאחב"י, די עליהם יחיו, שמתאבקים בגבורה עצומה עם רודפיהם אין לשער, יהי די אלקינו עמהם ויחזקם ויאמצם אנא די הושיעא נא, אנא די הצליחה נא.

ידידו הדו"ש מוקירו מכבדו ומברכו.

חיזוק שמירת השבת קודש באשכנז

ב"ה, א' י"ז טבת, תרפ"ט

ריגא

אל הועד של התאחדות והסתדרות חברות "שומרי שבת קדש" יצ"ו [ברלין]

שלום רב!

בענן רב קראתי הצעתם הכי נכבדה בדבר חיזוק השבת קדש, אשר בודאי בעזרתו ית' אפשר לעשות בזה הרבה מאד, כאשר הדבר הגדול והנשגב הלוזה תהי' תחת הנהגתם של אלו שיהיו מסורים ונתונים אל המטרה הקדושה, כאמור במכתבם בלי שום נטי' ושאיפה מפלגותי, ועם זה לסדר שיעורי לימוד קדש חומש עם פרש"י, קיצור שולחן ערוך ועוד.

תקוותי תאמצני אשר הצעתם האמורה בחיזוק השבת קדש תתקבל בכל מרחבי הקהלות, קהלות הקדש עם אלקי אברהם בכל מרחבי עולם, באותה הרגש הקדוש הראוי לה, וכבוד הרבנים הגאונים ונכבדי הקהלות ואלופיהם בראשם, די עליהם יחיו, כולם כאחד יקחו חלק בראש מפעל הקדוש הלוזה.

המשך בעמוד 11